

EDINOST

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.—gl.

za polu leta 3.—; 4.50

za četr leta 1.50.; 2.25

Posamezne številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov.

v Gorici in v Ajdovčini po 4 nov.

Na naročbe brez priloženih naročnin se upravičiščno ne oziroma.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinost je moč.

Trst in Istra.

II.

Kakšna je pa sedanja vladina politika v Trstu in Istri?

Nasproti si stope v teh deželah dve stranki. Njuna mišljena in težnje so si celoma nasprotna kakor je nasprotna njuna narodnost. Radi tega napete so i razmere med njima kajti obé hoditi povsem si nasprotno pot. Večina je slovenska a kulturo pripisujejo Lahi sami sebi. Tudi v gmotnem stanju nadkrilujejo zadnji Slovani kajti učinjajo dober del trgovstva in velicega posestva v tem ko se Slovani bavijo skoraj izključljivo z poljedelstvom in obrtništvtom.

Stevilno razmerje gotovo pripisuje vlado večini. Ali državni in deželnii zakoni in posebna prava puste, da se vladna haja skoraj izključljivo v rokah Lahov. Zadnji so se mariskje opisali kot element nezanesljiv in državi nevaren. In istinito takšen pač postane ako ke dlje časa ostanejo odnošaji kakoršni so sedaj.

Italijanska stranka, močna in lojalna sama na sebi, poverila je vodstvo neznatni manjšini, kojo je zbrala iz svoje srednje namreč: pušča vladu in vodstvo nekaterim ultraradikalnim in Avstriji nasprotnim možem. Čeprav ni stranka nevarna, čeprav bi se morebiti ista stranka dala prepričati ter se udala umestnemu kompromisu s Slovani, ona radikalna peščica, ki je na čelu, kali javno menenje, strastno napada slovenske sodeželane ter širi tod neavstrijsk in nejajen duh.

Kaj je pač "Progresso" nego nadezno avstrijsko društvo, istinito pa društvo tržaške Irredente? Kaj drugačega so druga politična društva v Istri in na Goriškem? Ako bi se smel konservativem čemu priporočati, moral bi se priporočati in siloma nalagati avstrijskim Lahom kajti liberalizem mej njimi je zgrešil pravo pot ter ne eika drugam nego v odrešenje Primorske izpod avstrijske vlade in v prikljenje iste k — Italiji. —

PODLISTEK.

Slike s poto.

IV.

Gospod urednik! Poljansko vino je dar božji, poljanska ura pa čudo najnovjega veka: po dnevu gre, po noči stoji.

Menim, da ne bode nikomur preveč, ker sem zaglavil svoje "slike" začetek s takim prežekovanjem. Saj beseda še ni konj. Kdor ni zadovoljen z gorenjimi vrsticami, potrudi naj se, da čita naprej in videl bode, "kako sem se zopet spravil nekomu na koš, da ga oberem, po vrhu pa še pokadim", česar pa na Poljani nesem storil, za to so začeli mariskaj govoriti o meni. Kaj zato, če ne marajo za me? Danes sem tukaj, jutri uže tam. V tri do štiri kraje so me uže klicali, pa ne morem povsod.

S Poljane gredoč ustavl sem se v nevinorodnem kraju, koji imenujem za danes Pločah. Svarim pa čestite čitatelje, še bolj pa čitanju malo ali celo nevečče poslušalce, da se varujejo ponarejanja tega imena. Slehdarni falsifikat bode strogo pre-

S takimi življi, kakoršni so sedaj na teh šest je dosedaj navadno spadalo k krmilu nasprotne nam stranke, ni nam naše stranki v tem ko so ostali vsi bili možno, da ne smemo delati primernih pogodb, temveč umestna je samo — borba, mentov v Trstu.

Slovani sploh ne borijo se za gospodstvo kajti po naših mislih noben narod v Avstriji bi si istega ne smel prisvajati. soglasju z državnimi zakoni, da je zastavljamo pa enakopravnost z pana polovica deželnozborskih mest po druzimi narodi. Več nočemo, da se nam njih poslancih. V Istri učinjajo Slovani podeli nego nam je zajamčeno v državnih zakonih ali, ako se nam da manj, nesmo in ne moremo biti zadovoljni.

Kako važnost imajo Slovani na Primorskem v političnem obziru? Dosedaj se jim ne pripoznava nikaka; v istini pa so tu velike pomembe, za vladu bi lehko bili prav važen činitelj. Dosedaj se nas prezira in uprav zategadelj nastojamo in si pripovedamo, da se nas spozna in vzame v poštev. Tudi mi hočemo nekaj biti. —

Lahi in Nemci očitajo Slovanom, da hočejo za se gospodstvo. Obstoji pa v tem želja po gospodstvu? Je li to v nasprotju z državnimi zakoni? Celo tuji listovi kvajijo o pretiranih težnjah Slovanov na Primorskem in v Avstriji sploh. Ali k dobremu premisleku in presodbi pravih odnošajev se nikdo noče spustiti kajti boje se resnice, koja bi očividno nasprotovala njihovim težnjam in koristim.

Od nekdaj sem so tujci v Avstriji gospodovali tudi nad slovenskimi rodovi. Zadnji so se v tem veku prebudili, sprevideli svoje žalostno stanje ter sklenili si pomagati do boljše prihodnosti. Nasprotniki naši v prejšnjih desetletjih dali so se za toliko upogniti, da so glasovali za jednakopravnost, za avstrijsko ustanovo. Ali zadnja z njenimi pravičnimi določbami ostala je na papirju. V javno živenje se je dosedaj prav malo uvedlo.

V Trstu učinjajo Slovani manjšino napram laške večini. Tu nas živi kacih 40.000 oseb poleg 100.000 Italijanov. A glejmo razmerje njih zastopnikov v tržaškem mestnem in deželnem zboru.

Tu sedi 54 poslancev in svetovalcev. Mesto jih voli 48, oklica pa 6. Samo

iskovan. Ploče je sorodno s Ploče, a če bi uže ne bilo druge razlike, ta je, da so Ploče vinoroden kraj, Ploče pa nevinoroden. Ploče so navadna vas blizu sv. Križa na Vipavskem, kjer nemajo še nikakoršne pošte; Ploče so pa umanjena republika. To Vam je vas, kakoršnih je malo na slovenski zemlji. Kdor hoče biti v Pločah domačin, sezati mora njegovo rodovinsko drevo v one pretekle čase, ko je samo še njegov ded bival v tem kraju, ovce in krave molzel, siril ter pastirčeval. Glede domovinstva so toraj v Pločah ljudje tako natanični, celo pedanti. Če bivaš mej njimi tudi uže dvajset let, da si, premda ne polastni krvidi, rojenja iz kake druge vasi; če plačuješ redno vse davke, opravljaš vedno svoje občinske dolžnosti kakor vsak drugi avstrijski državljan, ki pozna državnega orla in ve, da je nemščina v Avstriji neproglašen uradni jezik, vendar bodo v Pločah, navzlic tvojej rodovinski pravici trdili, da nesi Pločan. Morda si mislijo liki oči goriški učenjak zastran ženskih: Quod natura non dedit . . . Toda k stvari. Mislil sem povedati nekoliko besed o imenu. Slehdarni falsifikat bode strogo pre-

Vsi dopisi se pošljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasni in osnani se račune po 8 nov. vrstica v poti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic. Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejemo upravnštvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

drugo, nemško-katoliško šolsko društvo in da je vladu še pred dobrim mesecem razpustila šolsko društvo za Nemce, katero so vzdrževali antisemiti; ako pomislimo, koliko nemških šol vzdržujejo tovarnarji in privatna društva, koliko jih vzdržuje vladu v čisto slovanskih krajih, potem še le utegnemo soditi, kako ogromna sredstva stoje Nemcem na razpolaganje, da rujejo v naših krajih, da si prisvajajo našo zemljo in spodkopavajo naš živelj. K vsem tem naštetim nasprotnikom pridružilo se je v zadnji čas italijansko šolsko društvo "Pro patria", katero si je izbralo naše južne kraje, da v njih razširi svoje pogubno delovanje ter naš uže itak tlačen in teptan narod uniči ter poitaljanči. Tudi delovanje "Pro patrie" pospešujejo umetljive italijanske večine v isterskih kmetskih in mestnih občinah, podpirajo to delovanje irredentarsko kačo, nestreljivo napram slovenskim sodeželanom, težeče po prevladovanju in gospodstvu nad Slovani in delujoči s tem v smislu povsem nasprotnem državnim osnovnim zakonom.

To stranko podpiral je s koncesijami in predpravlicami bivši tržaški namestnik sam hoteč iz nje napraviti zanesljivo avstrijsko stranko. Vzgojil si je pa pravo irredentarsko kačo, nestreljivo napram slovenskim sodeželanom, težeče po prevladovanju in gospodstvu nad Slovani in delujoči s tem v smislu povsem nasprotnem državnim osnovnim zakonom.

Kaka politika bi v Trstu bila edina umestna in na pravem mestu? —

Šulferajn - Pro patria- in pa Slovenci.
Nedavno je imelo nemško šolsko društvo v Karloviči Varih na Češkem svojo glavno skupščino. Iz poročil o delovanju tega društva in o njega denarnih sredstvih smo razvideli kako velika nevarnost nam preti od te strani. Nemški Šulferajn ima okoli 90 tisoč dohodkov na leto. To vsemu temu, da vodijo vse te narodnostne sprotno, zdi se, da je to še po godu in da jo veseli, ako se s tujim denarjem Slovane potujejo. Nemci in Lahi so pa kljubu ogromnemu svetu naberejo nemški agitatorji boje z denarjem, ki jim dohaja s tujine, međe celim nemškim narodom v Avstriji in tako nesramni, da očitajo nam, ako se na Nemškem ter jo potem vporabljajo v branimo in v svojo obrambo žrtvujemo to, da snujejo v čisto čeških in slovenskih krajih nemške šole skrime rublji, da smo panskavisti, da ter tako pospešujejo ponemčevanje slovenskih pokrajin. Ako pomislimo, da imajo Nemci poleg tega šolskega društva še je nakladajo na pleča. Vse židovske časo-

sem, da bi vedno trdili moje tujstvo, priselitev in nejednakorodnost z njimi, ker me je mati — Bog je daj dobro — rodila nekje tam za Goliči blizu kršnega Čavna. Temu pa ne sem jaz krit. Zato se jim pada ne silim. Star možak, Kolarjev Jernej mi je te dni tudi popolnoma opravičil to pločansko posebnost, dostavivši: "Ali jaz vsem, da Vi pišete v časnike, pa nočem, da bi se ljudje z nami tako norčevali, kakor so se zaradi orehovskih zvonov". Njegovo pripovedovanje je pa toli plastično, da se mi zdi prav škoda, če bi je oklenile spone pozabljalosti. Važnejše stvari posnemljem tu iz njegovih podatkov. Vsega ne morem, ker bi slika preveč narasla in tudi ne smem, ker bi se naposled ked spotikal na meni. Uzrok pa je, g. urednik, mej nama rečeno, da je Jernej med pričevanjem prav na drobno klel, pa le iz navade. Lovec je bil in vsi loveci ne govorje kakor svetniki.

Pločanje hoteli s kljukami potegniti z neba in peljati popravljati v St. Mihel, kjer je fabrika za metle in drugo brezovo robo. V tej republiki ni nikakih višjih uradov, ker je baje osnovana na demokratično-aristokratički podlagi, da tisti več ukaže, kdor ima več dolžnikov. Toraj tudi državni sistem je vsakakor redkost. Vendar so v vasi še več kot navadne kapacitete in kapacitace, le župnijski urad je dve ur oddaljen in županski menda tudi, pa kaj za to: Pločanje si liki naši predniki "prosto volijo vero in postave". Pločka občina je v natecanju z občinsko slavo uže naredila svojo karijero ter se umaknila mlajšim elementom. Obdržala je le prvotno lice — podobčina. Njeni občinski predstojniki in svetovalci, tajni in javni, ločijo se od navadnih ljudi le po tem, da mora vsak imeti po gotovih pravilih in strogo določenih dimenzijah narejeno pipo "čufarco" z domaćim orehovim "rorčkom". Povedal sem bil, da so tudi druge navadne kapacitete v vasi. Kakoršnih je mnogo pod božjim soncem, o kojem so sveje dni trdili, da je bilo uže črivo. Hudomušni sosedje so Misliš sem povedati nekoliko besed o imenu. Slehdarni falsifikat bode strogo pre-

pisje bodisi nemško ali laško trobi polnih ga da uže nemški šulferajn ali pa „družba bližal sodni dan, ako je kje kaka nemška občina po češkej šolskej matici prisiljena sprejeti v svojo oskrb češko osnovno šolo. Vlado in vladine može ta krik plasti in koj se najde sredstvo, da se tak „slovanski uspeh“ na drug način paralizuje in potolaži razburjeno „nemško“ javno menjenje. Tako delajo Nemci in Lahi s tujim denarjem v doseglo svoje narodne vrhe, ki se pa nikakor ne slaga z avstrijsko državno idejo, mi pa, ki se s am i brez vnanje pomoči branimo pred tujimi navalni ter se potegujemo za džavno jedinstvo in za državni obstoj, mi smo v očeh teh vlastodržcev državi nevarni, mi po njih menenju težimo za državne meje! — Čudna je res taka državniška modrost in še bolj čudno je to, da se odločajoči krogi dajo leta in leta tako slepiti in varati, da se to godi nevedoma in nepotoma.

Kljubu vsemu temu pa se ne smemo nikakor udati. Vsem tem mogočnim nasprotnikom lahko smelo napovemo boj in vsa njih sredstva, naj je zbirajo tudi po vsem svetu ako hočejo in naj je tudi sto vlad podpira, ne bodo nas premagala, ako se poprimemo dela vsi, ako se organizujemo in sistematično delujemo. Oklenimo se družbe sv. Cirila in Metoda za to delujmo z vsemi svojimi močmi, kajti samo s tem, da si osnujemo toliko narodnih šol kolikor nam jih treba, samo s tem ustavimo nemški in laški naval ter ohranimo narodnostne meje. V tem delu se moramo složiti vsi, kolikor nas je posvetnega in svečeniškega stanu, delujmo vsi v eno svrho, kolikor nas ljubi svoj narod in svojo domovino. Na Štajerskem in na Koroškem in tu v naših južnih krajih ob meji vidno propadamo. Vsak Slovenec se še bridko spomini, koliko slovenskih vasi na Koroškem je kupil nemški šulferajn, da so sklepalo resolucije proti slovenskim drž. poslancem in njih „vmešavanju“ v koroške zadeve. Kolika je to sramota za nas in kako nevarno orožje bodo te resolucije slovenskih občin na Koroškem v rokah nemških naših nasprotnikov. Vlada, ki nam nikdar ni bila nagnena, porabi to priliko, da z vso eneržijo nadaljuje ponemčevanje starodavnega slovenskega Korotana. In na kako lahak način so dobili Nemci to orožje v svoje roke. Šulferajn je posodil dotičnim občinam denarja, ako v svoje šole uvedo nemščino kot učni jezik ter sklenejo dotične resolucije proti slovenskim državnim poslancem. Občine so šle Nemcem na limnico, nekatere iz nevednosti in ker narodna zavest v njih še ni probujena, druge pa, ker so uboge in treba le denarja, naj jim

čislana nemško-laška modra krv poganja svoje mladike v diko in slavo rodoljubnemu Pločanom. Pač mnogo!

Lep biser še redkejšega rodoljubja, domoljubja in še drugega . . . lubja pa je, da so Pločanje silno ponosni na svoj rojstveni kraj. Dobro dě všakomur, če sliši, da so Ploča trg, še boljše, če so mesto.

„Ljub nam je domec,

Če ga ni ko za lonce“, trdil je nek Pločan.

Zadnji opisovalec in statistikar pisal je v svojem velezanimivem opisu Ploč, da ima vas „okolu“ 65 hišnih števil, ker pa „okolu“ ni nikako določeno niti določeno število, popravljati moram omenjeno trditev toliko, da imajo Ploče hiš brez števila. Gotovega „celega“ števila nikakor ni možno določiti; balansuje pa nekje od 62 in pol do 63 in pol hišne številke.

Kakor so Pločanje domoljubni, vendar ne morejo trpeti tuje, da si Slovenca, med seboj. Mimogrede moram omeniti, da so Pločanje oziroma Pločani, kar je „mase“ zelo „hud“ Slovenci. V eventualnih prepirih očitajo drug druzemu — vsiljence. Bil sem navzoč prepriku mnogih Pločanov. Ne vem, če je bil jeden čisto pločanske

in na Primorskem ne sme in noče govoriti, natreže se dunajskim liberalnim kavkam, koje objavljajo posebne članke v obrambo skrajnosti in nesramnosti primorske italijanske stranke. — Dolgo se je pričekovalo imenovanje istrskega deželnega predsednika in podpredsednika ter ugibalo, ki izmed mnogobrojnih kandidatov ima več upanja. Minister Taaffe je tudi dolgo tuhtal in presojal, česa mu je ukreniti, da ostane zvest svojemu programu — spravljivosti raznih narodov, slednjic pa ukrenil česar se začetkom nesmo nadejali. Italijanski časniki se jako srde nad imenovanjem dr. Dukića podpredsednikom ter izvajajo iz tega, da vlada je sedanj čas Slovanom preveč ugodna! Se je z imenovanjem dr. Dukića res dala posebna koncesija istrskim Slovanom? Nikakor ne. Saj slovanski deželni zastopniki učinjajo tretino vseh deželnih poslancev v Istri. Istrahko izvesti. Gospodje župniki naj se skozi Slovani neso desti marali za to konblagovljeno malo žrtvujejo in s svojim uplivo bode jim mogoče v kratkem dobi položiti skupaj 60 tisoč forintov na altar domovine. Naš narod je dober in žrtvuje želnim jezikom in vsem jednako pravičnega. Je li se to zgodilo? Ne. Izbral se je mož učiti in pregovoriti. Najrajše bode pač italijanske stranke, bud strankar in zaslušal župnika, ki je v vsaki fari prva kleti sovražnik Slovanov v Istri; mož ki oseba; njegova beseda, njegov svet največ velja. Poprimite se častiti gospodje ideje in agitovanju proti uvedbi slovanščine v svojega kolega ter jo izvedite v dejavnem zboru v Poreču. Zaman je več nje. S tem boste neizmerno koristili svojadikovati. Dr. Campitelli postal je dejemu narodu in naše dobro ljudstvo vas želeni glavar. Mi se le prašamo in rado boste še bolj spoštovalo in častilo!

Tudi poverjenike družbe sv. Mohorja prosimo, naj pri razdeljevanju knjig uplivo na družabnike, da žrtvuje vsak kaj Slovanov — večine istrskega prebivalstva malega za našo šolko družbo. Vsak še — koje zastopa v zboru 10 zastopnikov, tako majhen dar je dober. Zeno do zrna kojega predsednika bodo podpirali dve pogača, kamen do kamena palača. Ravajmo se po tem geslu, delujmo vsi, zbirajmo drobtinice, konečni materialni in moralni uspeh bude vendar velik, svrha bude dosežena, narod ohranjen!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Največje važnosti za nas primorske Slovane je imenovanje deželnim glavarjem v Istri dr. Campitelli. V Slovanom vesti poročajo „Narodni Listy“ svoje mesaprotnim taboru vlada radi tega veliko nenje o tem venčanju. Kralj na Češkem, veselje, ki se izraža po javnih glasilih, trdi omenjeni list, ne dolazi na prestol. Vsakakor je to imenovanje vse kroge iznenadilo. S tem imenovanjem bavi se tudi dunajska „N. Fr. Presse“ od 11. t. m. v pravo ampak privoljenje naroda bilo je pri kronanju potrebno. Prigodom kronanja je tudi spoznana integriteta deželal Češke krone, toraj v nepristni inteligenci pristna kolobocija pojmov in nazorov.

Mi dobro vemo kam meri ono simpatiziranje, ki se nedavno sem opaža mej nemškimi in laškimi časopisi. Česar se v Trstu

zasedanje deželnega zboru v Poreču, koju župniji bode predsedoval straten sovražnik — koje zastopa v zboru 10 zastopnikov, takoj predsednika bodo podpirali dve tretjini strastnih italijanskih poslancev. Jeli hotel grof Taaffe z tem nesrečnim imenovanjem dopustiti, da se prirede novič sramotni škandali, ki so dičili Depretisovo vlado v Istri? Slavna vlada menda tega ne bode dopustila temveč storila bode potrebno korake, da se prepreči vsako škandalozno dejanje proti Slovanom ter odredila, da se bodo tudi v Poreču spoštovala Slovanom zajamčena prava. Vederemo.

Češki listi mnogo pišejo o kronanju Češkega kralja. Povodom teh v Istri dr. Campitelli. V Slovanom vesti poročajo „Narodni Listy“ svoje mesaprotnim taboru vlada radi tega veliko nenje o tem venčanju. Kralj na Češkem, veselje, ki se izraža po javnih glasilih, trdi omenjeni list, ne dolazi na prestol. Vsakakor je to imenovanje vse kroge iznenadilo. S tem imenovanjem bavi se tudi dunajska „N. Fr. Presse“ od 11. t. m. v pravo ampak privoljenje naroda bilo je pri kronanju potrebno. Prigodom kronanja je tudi spoznana integriteta deželal Češke krone, toraj v nepristni inteligenci pristna kolobocija pojmov in nazorov.

Mi dobro vemo kam meri ono simpatiziranje, ki se nedavno sem opaža mej nemškimi in laškimi časopisi. Česar se v Trstu

katero bi morali dovesti v sklad s starimi pravicami in zakoni. V prisegi bi kralj moral naznani kakve pravice priznaje češke kraljevine. — Knez Schönburg pri zborovanju nemških zastopnikov v Pragi je prašal eksekutivni odbor kako bi se odbor vedel o prilikih, ako bi vlada sklicala v Beč zajedniško konferenco, da se do seža sporazumljene mej obema strankama na Češkem. Eksekutivni odbor je izjavil, da je zadovoljen poslati v to konferenco svoje zastopnike ter jim naročiti uvet, da je vlada voljna načelno zadovoljiti željam nemškega prebivalstva, da se odkrito izjavlja proti kronanju češkega kralja, ki se ne sklada z ustavo, s kero izjavilo bi vlada umirila avstrijske Nemce. Izvestno bi kronanje presv. cesarja v Pragi bilo mogočen udarec za nemštvto Avstrije. Od tod prihaja vsa velikonemška jeza.

Istrski deželni zbor se odpre dne 5. prih. meseca.

General vojvoda Virtemberški je premeščen iz Lvova v Gradec; general baron Schönfeld iz Gradea na Dunaj; knez Windischgraetz v Lvov. Baron König je imenovan splošnim nadzornikom pehote, podmaršal Grüne poveljnikom v Krakovu. Topničarskim generalom Catty u in Schönfeldu je presv. cesar podelil red sv. Leopolda o priliki njune 50letnice.

Vnanje dežele.

Iz Petrograda javljajo, da so vsi vojni zapovedniki v jugozapadni Rusiji dobili visoke redove in carska odlikovanja. Odlikovani so vsi governeri, ki upravljajo v pokrajinh, ki mejijo z Avstro-Ogrsko in Nemčijo. — Iz Kjeva poročajo, da je policija tamkaj zadnje dni zaprla 80 dijakov. Ruska policija meni, da je našla v Kjevu veliko zaroto nihilistov z nameščami odrgati Ukrajino. Podoljijo in Volhinijo od Rusije. Mej zaprtimi je 30 Poljcev. Ti zapori so v tesni zvezi s še zadnjimi zaporami v Galiciji izmed vodij mlado-rusinske stranke. — Na carjevo povelje se nekda snide na Ruskem več komisij se stopečih od inženirjev, ki so bodo pregledale ruske železnične proge. Pregledovanje se mora končati še v tem mesecu. —

Še ni prišel ruski car v Berolin povrnil pohod nemškemu vladarju ko laški časopisi pišejo o trocarskem shodu v Neapolu. „Corriere della sera“ iz Milana poroča namreč, da pride prihodnjega meseca po posredovanju nemškega cesarja Nj. Velič. cesar Franc Josip v Neapolu, kjer se bodo sešli i Humbert, in Wilhelm. Ne vemo, ako bi naš presv. vladar iz okužene Italije prinesel zdravih pet. — „Post“ poroča, da se nemška cesarica s svojimi hčerkami dne 23. t. m. povrne iz Kodanja v Berolin kjer ostane do 19. oktobra. Ta dan odpotuje v Benetke. Najjet je uže Lloydov parnik „Imperatrix“ ki jo popelje v Atene kjer se bodo vršila potoka dne 27. oktobra. — Ruski prestolonaslednik je došel v Kiel od koder odpotuje v Kodanj.

V Italiji se gode čudne stvari. Zloglasni profesor Sbarbaro, ki sedi uže dlje časa v ječi radi težkih prestopkov proti vladni, bil je minole dni izbran za zastopnika v Paviji, kjer je bil zastopnik pokojni Cairoli. To volitev različno tolmačijo italijanski časopisi. Vladina glasila trdijo, da so volile glasovali za Sbarbara iz usmiljenja proti njemu, a opozicionalni listi trdijo, da je to najslajnejši izraz narodne volje proti sedanji vladni in njeni vnanji politiki. Misimo tudi teh misli.

Stanje Crispijevu se čedadje boljša. Danes je menda uže izšel in prihodnji teden se poda v Rim. Izpraševanja njevega napadnika Caporalija, če je bil v zvezi ali sploh če je storil zločin po nalogu koga družega, imelo je negativen uspeh.

Volilno gibanje na Francozemu vidi se nekoliko mirnejše. Boulangisti, ki so bili najživejši menda zmirem bolj zgnobljajo zemljise. Kako bodo izpadle volitve, to ni možno še slutiti kajti oglasilo se je 1929 kandidatov toraj trikrat več

krvi, tako korenito so vedeli drug druženju zore trdeča delalec v brk cenča: „Ti si za dom in pokolenje. Noben župnijski rojen za delo, jaz sem rojen gospod!“ „status animarum“ ali „dušna paša“ ne Toraj v nepristni inteligenci pristna kolobi mogla bolje vedeti. Ta je bil po očetu (redko), oni po materi (često omadeževan).

Če bi se Ploče kedaj res razširile v celo pisatelji so uže pili in jedli v vasi mesto, kar vsakdo upa, ko bodo držala mimo za svoj denar, ko so slučajno hodili skozi. Če zvedo kakoršnim koli načinom, da ulice, kakor nekdaj v Palestini po dvanajstih rodovih, po krvi in pokolenju prvotnih rodbin v slavnih Pločah n. pr. Tonetovo predmestje, Kovačev okraj, pri „širni“ in pod kapelanco. Preveč pa vendar ne smem zajedati, ker so to ljudje.

Nekoje stranke, pa ne „puro sanguine“ v prvega predstojnika, Kovačev okraj, pri pravijo, da so le Nemci civilizovan narod.

Slovanom odrekajo vsakeršno sposobnost, o Rusih govore kakor o medvedih. Iz svojega tesnega obzorja tudi trde: „Wir sind zwar Slaven, weil wir Slaven geboren; besser wär es, wenn wir als Deutsche oder Franzosen geboren wären. Wir sprechen aber nur deutsch und krankenisch“. Zašel sem. Pristni Pločan tako ne govori, to je neka kasta, ki si sama prsvaja vso omiko ter demokratične na-

zore trdeča delalec v brk cenča: „Ti si za dom in pokolenje. Noben župnijski rojen za delo, jaz sem rojen gospod!“ „status animarum“ ali „dušna paša“ ne Toraj v nepristni inteligenci pristna kolobi mogla bolje vedeti. Ta je bil po očetu (redko), oni po materi (često omadeževan).

Če bi se Ploče kedaj res razširile v celo pisatelji so uže pili in jedli v vasi mesto, kar vsakdo upa, ko bodo držala mimo za svoj denar, ko so slučajno hodili skozi. Če zvedo kakoršnim koli načinom, da ulice, kakor nekdaj v Palestini po dvanajstih rodovih, po krvi in pokolenju prvotnih rodbin v slavnih Pločah n. pr. Tonetovo predmestje, Kovačev okraj, pri „širni“ in pod kapelanco. Preveč pa vendar ne smem zajedati, ker so to ljudje.

Nekoje stranke, pa ne „puro sanguine“ v prvega predstojnika, Kovačev okraj, pri pravijo, da so le Nemci civilizovan narod.

Slovanom odrekajo vsakeršno sposobnost, o Rusih govore kakor o medvedih. Iz svojega tesnega obzorja tudi trde: „Wir sind zwar Slaven, weil wir Slaven geboren; besser wär es, wenn wir als Deutsche oder Franzosen geboren wären. Wir sprechen aber nur deutsch und krankenisch“. Zašel sem. Pristni Pločan tako ne govori, to je neka kasta, ki si sama prsvaja vso omiko ter demokratične na-

zore trdeča delalec v brk cenča: „Ti si za dom in pokolenje. Noben župnijski rojen za delo, jaz sem rojen gospod!“ „status animarum“ ali „dušna paša“ ne Toraj v nepristni inteligenci pristna kolobi mogla bolje vedeti. Ta je bil po očetu (redko), oni po materi (često omadeževan).

Če bi se Ploče kedaj res razširile v celo pisatelji so uže pili in jedli v vasi mesto, kar vsakdo upa, ko bodo držala mimo za svoj denar, ko so slučajno hodili skozi. Če zvedo kakoršnim koli načinom, da ulice, kakor nekdaj v Palestini po dvanajstih rodovih, po krvi in pokolenju prvotnih rodbin v slavnih Pločah n. pr. Tonetovo predmestje, Kovačev okraj, pri „širni“ in pod kapelanco. Preveč pa vendar ne smem zajedati, ker so to ljudje.

nego jih treba. Od boulangistične stranke jih je dosedaj samo 118, monarhistov 259, republikancev 377. — General Boulanger je izdal nov proglaš, v katerem pozivlja Francuze proti skupnim sovražnikom — oportunistom.

Strajkanje na Angležkem je skoraj končano po posredovanju kardinala Manninga in poslanca Sydnea Buxtona.

Domače vesti.

Imenovanje. Finančni minister je imenoval finančnega nadzornika Ivana Macaska v Ljubljani višjim nadzornikom drugega reda v Trstu.

Tamburaški zbor nastopi prvikrat jutri zvečer pri „Sokolovem večeru“, kateri bode v dvorani „Hotel Europa“ s sledenim vsporedom: I. del: 1. Petje. 2. Jenko: „Naprej“, udara tamburaški zbor. 3. Gorazd: „Usmiljena sestra“, deklamuje g. dična Vekoslava Kobalova. 4. Jenko: „Strunam“, udara tamburaški zbor. 5. Petje. 6. Alešovec: „Nevem“, šaljivi prizor, izvaja dramatični odsek. 7. Petje. 8. „Hrvatsko narodno kolo“, udara tamburaški zbor. 9. Iv. Zaje: „Frankopanka“, udara tamburaški zbor. 10. Petje. 11. M. pl. Farkaš: „Vienac hrvatskih narodnih pjesama“, udara tamburaški zbor. II. del: Prosta zabača. — Začetek točno ob 7½ uri zvečer. — Ustoppina za člane „Sokola“ 20 nvd.; za posamične nečlane 40 nvd., z družino 1 for. — K obilnej vdeležbi vabi ODBOR.

Slovenska ljudska šola in otroški vrt pri sv. Jakobu sta se odprla dne 16. t. m. Ob 10 uri predpoludne bila je slovenska sveta maša, kojo je bral ē. g. Šila; pri maši so pevali otročiči imenovane šole prav izborni. V cerkvi je bilo občinstva lepo število. — V I. in II. razred ljudske šole kakor tudi v otroško zabavišče zapisalo se je letos toliko otrok, da jih ni bilo možno vseh sprejeti.

Slovenski otroški vrt v Rojanu. Vpisovanje otročičev v ta vrt se bode vršilo jutri predpoludne od 9—11 ure in prihodno sredo od 3—5 ure popoludne v hiši g. Nik. Drioli kjer bude otroški vrt podružnice. Mi priporočamo slovenskim onačnjim starišem, da omenjena dneva pripeljajo svojo deco, da jo vpišejo. Kdor je svoje otroke uže vpisal v vrt „Pro patrie“ na Gredi, naj je ne pošilja, temveč rajši je vpiše v otroški vrt sv. Cirila in Metoda.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu plačali so nekateri „Sokolača“ za ogled slike „Izlet Sokola v Divačo“ 1 gld. 60 kr.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Gredi nabrala ju „vesela družba“ dne 18. t. m. v gostilni „Pri družtvu“ v Barkovljah 1 gld. 03½ kr.

Opomin. Nekateri tržaški gospodje so se izrazili v nedeljo dne 8. t. m. pri občnem zboru povskega družtva „A d r ija“, da misijo podariti primerno število knjig za knjižnico omenjenega družtva. Vse one čestite gospode opominjam, da sprejemata knjige tajnikov namestnik gosp. Franjo Godnik, Tiskarna Dolenc (Via Carintia št. 28) v Trstu.

Sliko predstavljajočo skupino izletnikov v Divačo o priliki izleta „Ljublj. in Trž. Sokola“ je ravnokar dovršil fotograf M. Šeber v Postojni. Kdor si jo želi vklipiti, oglaši naj se pri našem uredništvu ali pa pri g. M. Šeberju v Postojni. Cena slike je 80 kr., s poštnino 5 kr. več.

Dopolnilna volitev v Pazinu bi se bila gotovo zgodila po volji slovanske stranke, ako bi ne izostalo, kakor poroča vrla naša sestrica „Naša Sloga“, kaci 20 naših volilcev iz oddaljenih vasi. V Pazinu so protivnici z veliko muko skupaj spravili 69 glasov. Obžalovati moramo tudi, da se na dan volitve ni pokazal niti jeden uradnik hravtske in slovenske krvi, a teh je mnogo v Pa-

zinu, dočim neso tako postopali uradniki italijanske narodnosti kakor: Antoniazzo, Harabaglia, Filinich, Bigatto itd., koji so se zadnjič, ko je kandidoval g. Simzig, od glasovanja vzdržali!

Občinske volitve v Voloskem so se vršile dne 16. in 17. V novem zastopstvu bo sedelo 7 Hrvatov in 11 protivnikov, kajm je prišla pomoč „od zgoraj“.

Občinske volitve v Poreču so izpadle po volji in želji naših nasprotnikov. Obe stranki „črni in beli“ sti volili svoje pristaše, ki mrzijo in prezirajo vse kar je slovansko. Hrvatska stranka se ni hotela spuščati v borbo s strastnimi sovražniki slovanstva dokler vladajo v Poreču sedanje žalostne razmere, ter se tudi tam ne uvede zakon in mir, da bodo Slovani varni si živenja ter smelo stopili na javno ulico, kar dosedaj neso mogli storiti.

Vpisovanje v ces. kr. obrtniško šolo vrši se te dni. Omenjena šola obstoji iz štirih oddelkov: 1. Višja obrtniška šola, za kojo se zahteva dovršen tretji razred realke, gimnazialke ali dovršeno višjo ljudsko šolo. Šola traje štiri tečaje. 2. Šola za obrtna predstojnike; za ta oddelek zadostuje dovršena ljudska šola. 3. Šola za čipke in vezenje in 4. Večerna in nedeljska šola. Poduk, kakor znano je laški.

Gospodarstvo na magistratu. Uže zadnjič smo poročali o proračunu mestne uprave za leto 1888. ter dokazali, da bode primanjkljaj znašal vsaj 200.000 for. Ničuda, ako vedno primanjkuje denarja. Mestna delegacija je zadnjič dovolila 500 for., da se odpošljejo na razstavo v Pariz nekateri delalci. Izbrani so trije — brez dvojbe Italijani — in odšli so v Pariz na magistratne troške. Ubegi občinar pa plačaj!

Razpust. Namestništvo je z odlokom od dne 19. t. m. razpustilo goriško telovadno družtvo „Associazione Goriziana di ginnastica“ v smislu §. 24. postave od 15. novembra 1867.

Družtvo „Slavija“ v Gracu je vladala, kakor brzjavijo dunajskemu listu „N. Fr. Pr.“ razpustila.

Hišna pristojbina. Obrok za vplačanje tretjega semestra mine dne 30. t. m. Mestni magistrat opozarja hišne gospodarje, da svojo dolžnost store do 14. okt.

Najden zvonec. Minole dni se je našel na zgornjej cesti v Barkovljah nov zvonec, kakoršnega rabijo pri cerkvenej božjih službi. Kdor ga je zgubil naj se oglasi pri barkovljanskemu g. župniku.

Sneg zapadel je po Alpah in po več krajeh na Ogerskem. Zima je letos jesen prekosila.

Odšel je dosedanji italijanski konzul Durando na svoje novo mesto v Liverpool. Tukajšni Italijani mu neki žele: srečno pot! —

Norost. Nek mladenič se je sprehajal predinočnjim po morskom obrežju v družbi dveh žensk. Po majhnem besedičenju mladenič steč proti morju in se vrže vanj. Dva redarja sta ga rešila iz vode ter ga dala ženskama nazaj.

Nesreča. 45letni Matej Bizjak, čuvaj pri železnici, delal je v sredo navadna znamenja mimo drdrajčemu vlaku. Nakrat popade ga omotica in telebne na tla. Kolo vlaka mu je šlo čez roko ter mu jo zmačilo. Prenešli so ga v bolnico. — Nek kočijaž je gonil tako divje svojega konja, da je povozil necega 83letnega starčka, koji je vsled tega umrl.

Gospodarske in trgovinske stvari

Bakreni vitrijol v tratoreji in javno zdravstvo.

Spisal Iv. Bolle, ravnatelj c. kr. poskušališča za svilorejo in vinarstvo v Gorici.

(Konec.)

Premnogokrat smo se uže potrudili pozvedeti, ali je morda vendar trohica resnice na takih govoricah, a odgovorili so nam vsakikrat, da je raztrošena vest čisto izmišljena, ali pa, da je sumljivega slučaja krivo vse kaj drugega nego baker.

Pogostoma je izvirala ta govorica od oseb, koje so hotele s tem opravičiti svojo nemarnost, da neso izvršile škropljena.

Preden smo priporočili tratorejem, naj proti Peronospori škropè trte s takimi zmesmi, katerim se prideva tudi bakreni vitrijol, hoteli smo znanstveno preiskati vse to, česar treba, da se lahko s popolno govorstvo sodi, ali utegne vporaba takih snovi škoditi javnemu zdravstvu ali ne.

Te nadrobne preiskave, katere smo izvrševali s tako natančnostjo, kakoršna je le po novodobni analistični kemiji mogoča, so pokazale, da se ni nikakor batí, da bi z omenjeno zmesjo poškropljeno grozdje ali dotična vina zdravju kaj škodovala.

V zadnjih letnikih italijanskega glasila c. kr. kmetijskega društva v Gorici „Attē Memorie“, smo v raznih člankih razložili, po kakih načinih smo delali te preiskave in kako analitične podatke smo dosegli; ti se popolnoma vjemajo s tem, kar so dognali francoski in italijanski veščaki. Zdi se nam primerno, da objavimo te rezultate svojih preiskav v namen, da priporočamo vse tiste, kateri, bodi da jih ne poznajo, bodi da preveč zaupajo raznečnim govoricam, — bi utegnili še misiliti, da ni prav, da se rabi baker proti Peronospori.

da si imajo na vsakem kilogramu do 200 miligramov bakrene vsebine; potem pivo, katero pijo v Gorici in drugod, pa tudi vodo napeljano po bakrenih cevih; ta in ono sta pogostoma veliko bolj napojena z bakrom, nego zgoraj omenjeno vino.

Na vse zadnje so vino, katero so v zadnjih petih letih pridelali po vinogradih škropljene z bakrenim vitrijolom, povsod radi kupovali, ker je bilo narejeno iz polnoma zrelega grozinja, pa tudi po viših cenah, kakor ono iz neškropljene vinogradov; prvo je pošlo v kratkem času in nikdo ni tožil zaradi nasledkov, drugo pa je ostalo v kleteh, če se ni pokvarilo ali pa prodalo po ničevi ceni.

To je nedvomljiva resnica in bi moral po vsem tem, kar smo zgoraj razložili, prepričati tudi najtrdrovratnišega neverneža, posebno pa tiste, kateri se dajo po praznem blebetanju pregovoriti, da v svojo največo škodo nič ne storē zoper Peronosporo.

Tržno poročilo.

Cene se razume, kakor se prodaje na debelo blago za gotov denar.

	Cena od for. do for.
Kava Moreca	100 K. 128.— 130.—
Rio biser jako fina	— — —
Java	105.— 106.—
Santos fina	98.— 98.—
„ srednja	109.— 110.—
Guatemala	122.— 125.—
Portorico	130.— 132.—
San Jago de Cuba	125.— 127.—
Ceylon plant. fina	109.— 110.—
Java Malang. zelena	105.— 106.—
Campinas	— — —
Rio oprana	— — —
„ srednja	97.— 97.—
Cassia-lignea v zaboljih	34.— —
Macisov cvet	450.— 460.—
Ingber Bengal	21.— 22.—
Papar Singapore	83.— 84.—
Penang	61.— 62.—
Batavin	76.— 77.—
Piment Jamaica	42.— 43.—
Petrolej ruski v sodih	8.10 8.15
„ v zaboljih	9.— —
Ulje bombažno amerik.	30.— 40.—
Lecce jedilno j. f. gar.	43.— 44.—
dalmat. s certifikat.	41.— 42.—
namizno M.S.A.j.f. gar.	56.— 58.—
Aix Vierge	66.— 68.—
„ fino	63.— 64.—
Rožički pulješki	6.50 6.75
„ dalmat. s cert.	8.25 8.50
Smokve pulješki v sodih	14.— 14.50
„ v vencih	13.50 —
Limoni Mesina	zaboj 7.— 7.50
Pomeranč sicilijanske	9.— 9.50
Mandliji Bari La	100 K. 96.— 97.—
„ dalm. La. s cert.	100.— 101.—
Pignolli	73.— 74.—
Biz italijs. najfinjeji	19.25 19.50
„ srednji	18.75 19.—
Rangoon extra	15.75 —
„ La	14.25 14.50
„ Ha	12.50 12.75
Sultanino dobre vrsti	33.— 35.—
Suhu grozđe (opaš)	17.— —
Cibobo	— — —
Slaniki Yarmouth La	sod — —
Polonovke sredne velikosti	41.— —
„ velike	— — —
Sladkor centrifug. v vrečah	— — —
„ certifik.	100 K. 37.25 —
Fažol Coks	10.50 10.75
Mandoloni	9.50 —
svetlorudeči	9.25 —
temnorudeči	— — —
bohinjski	10.— —
kanarček	— — —
boli, veliki	9.75 10.—
zeleni, dolgi	— — —
„ okrogli	— — —
mešani, štajerski	— — —
Maslo	96.— 92.—
Seno konjsko	2.20 2.80
„ volovsko	2.50 3.—
Slama	2.40 3.—

Tužnim srečem javljajo podpisani vsem sorokjakom in prijateljem žalostno vest, da je njih jedino ljubljena sestra gospica

Vekoslava Dolenc

